

Sygn. akt IV CSK 585/20

POSTANOWIENIE

Dnia 1 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z powództwa M. Ł.
przeciwko M. G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 1 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 18 maja 2020 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego M. G. na rzecz M. Ł. kwotę 2717
(dwa tysiące siedemset siedemście) złotych tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa M. Ł. przeciwko M. G. o zapłatę Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z 30 maja 2019 r., I C [...], oddalił powództwo (pkt I) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania (pkt II).

Po rozpoznaniu apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 18 maja 2020 r., V ACa [...]:

I. zmienił zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I w ten sposób, że zasądził od pozwanego M. G. na rzecz powoda M. Ł. kwotę 83.640 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 lipca 2015 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części,

b) w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.599 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. w pozostałym zakresie oddalił apelację;

III. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.232 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Pismem z 7 września 2020 r. skargę kasacyjną od ww. wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pozwany, zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie punktów I.a, I.b oraz III. Strona pozwana wniosła w pierwszej kolejności o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że jest ona oczywiście uzasadniona.

Pismem z 12 października 2020 r. odpowiedź na skargę kasacyjną złożyła strona powodowa, wnosząc o odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 398³ § 3 k.p.c., ewentualnie - w przypadku nieodrzucenia skargi kasacyjnej - o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Autor skargi kasacyjnej powołał się w podstawie przyjęcia jej do rozpoznania na oczywistą zasadność wywiedzonego środka zaskarżenia.

Nie można uznać, aby w sprawie wystąpiła przesłanka oczywistej zasadności złożonej skargi kasacyjnej i zawartych w niej zarzutów naruszenia art. 382 k.p.c., naruszenia przepisów prawa materialnego art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 180 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1990 ze zm.).

Dla uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną nie wystarczy wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia - oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającej już z treści skargi (tak w szczególności postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19; z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14; z 18 września 2012 r., II CSK 179/12; z 8 marca 2012 r., III SK 36/11; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09; z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07; z 20 czerwca 2007 r., II CSK 184/07; z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02).

Oczywiste naruszenie prawa zachodzi wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu prawa jest widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę

przepisów (tak postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 5 października 2007 r., III CSK 216/07; z 19 marca 2004 r., II PK 4/04; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01).

Dodatkowo należy stwierdzić, że dla spełnienia podstawy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest wystarczające, aby sąd w sposób oczywisty naruszył prawo, naruszenie to musi mieć oczywisty wpływ na rozstrzygnięcie, i to w taki sposób, aby orzeczenie mogło być uznane za bezprawne (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17; z 22 marca 2018 r., III CSK 296/17; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17; z 9 maja 2017 r., I CSK 686/16; z 25 stycznia 2017 r., IV CSK 384/16; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16; z 26 listopada 2015 r., II PK 112/15).

Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona, skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03).

Takiego wyводу, który spełnia powyższe kryteria, w istocie brak jest w uzasadnieniu wniosku.

Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. ze względu na jego treść i jego rozwinięcie w istocie prowadzi do zakwestionowania ustaleń faktycznych w sprawie i oceny wskazanych w tym zarzucie dowodów, które odbywają się w ramach art. 233 k.p.c. w ramach kontroli sprawowanej przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.; zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2020 r., IV CSK 140/20). Zarzut ten nie może być traktowany jako oczywiście uzasadniony.

Zarzut błędnej wykładni umowy dotyczy jednej kwestii, interpretacji § 3 ust. 3 umowy pośrednictwa łączącej strony, która doprowadziła do wniosku, że powodowi przysługuje wynagrodzenie za umowę sprzedaży nieruchomości

pomimo, że umowa nie została zawarta ze zbywcą wskazanym przez powoda. Jak wynika z ustaleń faktycznych sprawy, doszło do efektywnej transakcji sprzedaży nieruchomości, z podmiotami gospodarczo powiązanymi ze stronami umowy pośrednictwa. Istniał związek przyczynowy pomiędzy wskazaniem przez powoda jako pośrednika osoby poprzednika prawnego - współwłaściciela nieruchomości, która to nieruchomość następnie została przeniesiona na spółkę (której wskazana osoba była udziałowcem, a następnie członkiem organu). W świetle stanu faktycznego, Sąd Odwoławczy miał podstawy by uznać, że gdyby nie działania i pośrednictwo powoda to do zawarcia umowy sprzedaży by nie doszło. Dostępne dokumenty i odpisy z ksiąg wieczystych pozwalały na ustalenie osoby właściciela na datę transakcji. Zmiany te wynikały z dynamiki obrotu gospodarczego i nie stanowiły przeszkody dla finalizacji transakcji sprzedaży nieruchomości. W sprawie niewątpliwie umowę pośrednictwa zawarł pozwany i uzyskano efektywny, gospodarczy cel pośrednictwa, jakim było doprowadzenie do zawarcia umowy sprzedaży z właścicielem nieruchomości (następcą prawnym i podmiotem powiązanym z pierwotnym właścicielem, który także zlecił sprzedaż pośrednikowi i od niego pochodził impuls do dokonania transakcji). Zawarcie umowy z następcą prawnym podmiotu, który wcześniej był do nieruchomości uprawniony i uznanie w tych okolicznościach powstania prawa do prowizji dla powoda nie przekracza granic wykładni § 3 ust. 3 umowy. Umowa pośrednictwa zawarta przez powoda z pozwanym z założenia z jego strony miała doprowadzić do finalizacji transakcji z podmiotem trzecim, związanym z pozwanym. Te okoliczności sprawiają, że nie można uznać za oczywiście uzasadniony zarzut naruszenia reguł wykładni umowy, w których bada się przede wszystkim ich gospodarczy cel i intencje stron, które zostały zrealizowane. Z zarzutem tym związany jest zarzut naruszenia art. 180 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w związku z art. 761 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny słusznie przyjął - w świetle ugruntowanego orzecznictwa podobieństwo zawartej umowy pośrednictwa w obrocie nieruchomościami do umowy agencyjnej i związanej z tym zastosowanej zasady prowizyjnego charakteru wynagrodzenia, które powstaje na skutek zmaterializowania rezultatu, jakim w tym wypadku było dokonanie transakcji sprzedaży nieruchomości. Jeżeli

umowa łącząca strony jest odmianą umowy o pośrednictwo w obrocie nieruchomościami, to do niej znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego o umowie agencyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2004 r., IV CK 199/04; wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2005 r., V CSK 295/05; wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CSK 346/14), a nie o umowie zlecenia.

Należy zauważyć, że do umowy o pośrednictwo jednorazowe, zastrzegającej dla pośrednika prowizję bez określenia jej wysokości, stosuje się w drodze analogii art. 761 § 1 *in fine* k.c. (por. stwierdzenia Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z 28 października 1999 r., II CKN 530/98, OSNC 2000 r., Nr 5, poz. 8).

Zgodnie z treścią art. 761 § 1 k.c., agent może żądać prowizji od umów zawartych w czasie trwania umowy agencyjnej, jeżeli do ich zawarcia doszło w wyniku jego działalności lub jeżeli zostały one zawarte z klientami pozyskanymi przez agenta poprzednio dla umów tego samego rodzaju. Zarzut naruszenia prawa materialnego w istocie także ze względu na jego treść kwestionuje ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, zasadniczo podzielone przez Sąd Apelacyjny, i jest niedopuszczalny w postępowaniu wywołanym skargą kasacyjną. Wobec tego nie można uznać, że została wskazana właściwie i uzasadniona podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jako oczywiście uzasadnione naruszenie prawa materialnego w postaci art. 180 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w związku z art. 761 § 1 k.c.

Z tych względów w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczono, jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. W ocenie Sądu, odsetki od zasądanego wynagrodzenia pełnomocnika (kosztów procesu) należą mu się z mocy prawa, bez konieczności powtarzania formuły ustawowej wynikającej z art. 98 § 1¹ k.p.c. w sentencji postanowienia.

ke
a.s.